

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben, vidéken:
1 óra 2 K 1 óra 2-50 K
1 évre 24 K 1 évre 30 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon 208.

Felölös szerkesztő: Hajós József.

A gazdák szervezése.

A Fejérmegyei Napló keddi számában egy cikk jelent meg a gazdák, különösen a kisgazdák szervezéséről. A cikk főtétetésével nem értek mindenben egyet. Nem látom azjokát, hogy éppen most, amidőn a Magyar Gazdaszövetség eddigi irányával szakítva majdnem kizárólag a kisgazdák szervezésén dolgozik, azoknak erkölcsi és anyagi felmelésén fáradozik, politikai nevelésén és irányításán munkálkodik, a Gazdaszövetség mellett vagy ellen egy új központot létesítsünk a kisgazdák szervezésének vezetésére. A Magyar Gazdaszövetségnek vannak kipróbált vezetői, képzett, lelkes és munkás alkalmazottjai, kiépített szervezetei, neve és befolyása. Az új központnak is meglesznek ezek a nélkülözhetetlen erői? Honnét veszik? Hisz a Gazdaszövetség 25 év alatt nevelte és szerezte őket! Ha pedig az új központ csak feleannyi időt fordít is a vezetői képzésre és nevelésre, késelt a vezetésről és irányításról. Nem az a módja annak, hogy a Gazdaszövetség ellen felhozható kifogásokat orvosoljuk. A Gazdaszövetségnek is mint minden egyesületnek a vezetését a közgyűlés választja. Ha minden községből, hol a gazdákör szervezve van, ennek vezetői megjelennek a gazdaszövetség évi közgyűlésén, ott szavazatukkal ők döntenek és a Gazdaszövetség választmányát és igazgatóságát olyan emberekkel töltik be, amilyenekkel akarják. Éppen a Gazdaszövetség legutóbbi közgyűlésén 6 kisgazdát választottak meg a választmány, illetve az igazgatóság tagjaivá. Hogy a Kisgazdapárt, meg a Kisbirtokosok Szövetsége nem találja helyét a gazdaszövetségben, érthető!

Ők elsősorban, sőt azt mondanám kizárólag, politikai szereplésre vágyanak. A Gazdaszövetség erre az utra nem léphet. 30 szereplésre vágyó embernek 12 tagu igazgatóságban hely nem jut. Ez természetes. És hogy a Gazdaszövetség egész igazgatóságát és választmányát ismeretlen, megbízhatatlan, műveletlen emberekkel nem tölti

heti meg és nekik a Szövetség kizárólagos vezetését át nem adhatja azt gondolom nagyon helyénvaló.

Igenis szervezzük a kisgazdákat minden községben és pedig nem vallászerint megszított egyesületekben, hanem a keres tény szellemű gazdákörünkben. Legyen minden Gazdákör tagja a Magyar Gazdaszövetségnek, valamint a vármegyei Gazdasági Egyesületnek. Ezek a központok vannak hiálva a gazdasági szervezkedés vezetésére, valamint a gazdasági szervezetek összefűjtésére.

Ezek rendelkeznek az ohhoz szükséges emberekkel, tekintélyes befolyással és anyagi eszközökkel. Mielőtt a kisgazdák és vezetőik jobban fognak érdeklődni saját ügyeik iránt, a közgyűléseken a szavazati jogot nem a nagybirtokosok és alkalmazottai által gyakoroltatják, akkor majd meglesz a méltó és szükséges képviselőik a szervezett központokban és akkor majd e központok a gyengébb ténhetlenebb, de tagjaik nagyobb részét alkotó kisgazdák érdekeit fogják elsősorban munkálni.

A polgármester figyelmébe.

II.

Mielőtt a közgyűlés által fogadott egyezség hátrányos, káros és elfogadhatatlan volna kimutatására állérnak, szükséges hogy a per adataival és annak következményeivel nagyobb vonásokban foglalkozzam, mert ezek az elfogadott egyezséggel erősen vonakozásban állanak.

A „Phoebus” perét azon a háború folyamán a jogszabályok által létesített jogszabályok alapján a mely szerint a hosszab időre szóló szerződéseknél, ha az egyik szerződő fél teljesítményét a háború okozta rendkívüli árrágrágulás ténhetelenné tette olykép, hogy ammiatt a teljesítő szerződő fél anyagi romlásba kerülne, az esetben a másik szerződő féltől az ellenszolgáltatás, jelen esetben a villanyáram árának felmelését követelheti.

A Phoebus perét tehát csak akkor nyeri meg, és a villanyáram ára oly mérvben lesz, a bíróság által felmelve, ha igazolja, hogy a munkabér és anyagár háborús megrágrágulása folytán az üzletieredmény realfizetéssel végződik.

A perben feltárt bizonyítékok megeafolták a villanytelepet mindénáron megváltant, megvenni akarók által terjesztett azon hirt, hogy a villanytelep busás jövedelmet hoz, mert lehet, hogy egyes könyvelési technika alapján készített kimutatások szerint, nem egy esz-

tendőben deficitel zárult a számadás.

Ezen eredmény konstataálásának következménye, hogy nem számíthatunk arra, hogy a háborús árrágrágulást az üzleti nyereség fedezi, amely esetben a per jogalapja megdőlt volna, hanem a villanyáram felmelésének kötelezettsége előtt állunk. A vita tárgyát legteljebben az képezheti, hogy a háborús árrágrágás folytán követkekezt üzleti ráfizetés eltüntetéséhez az áram árának mily mérvű felmelkésére van szükség.

Ez több tényező eredményétől függ, amit holnap cikkemben fogom megírni.

Dr. Holly Géza.

— Az új simontornyai vasut. A Simontornya—Székesfehérvár körüli megépítendő vasúti vonal kérdését a Kereskedelmi Társulat Wertheim Ármin elnökele mellett tartott választmányi gyűlése is tárgyalja. A kereskedők nagy lelkesedéssel karolták fel az ügyet, s mint a város s a kereskedelem közérdekű kérdését egész mértékben a magukévá tették. Elhatározták, hogy memorandumot intéznek a városhoz s a kérdést állandóan felszínen tartják. Legközelebb az ipartestület is gyűlést hív össze ebben a kérdésben. Ugy értesülünk, hogy e kérdésben a kereskedők s iparosok közös nagygyűlést fognak összehívni.

Uj gyár tervezése.

Nagyonfontosságú tervvel foglalkozik „A Magyar Német Erdékeltek Szövetsége”. Hatalmas szabású gyárat óhajt létesíteni Fehérváron és ennek érdekében megkeresést intézett a városi hatósághoz, melyben közli, hogy felsdataul tüzte ki: közreműködni ott, ahol a prosperitás előfeltételei meg vannak, új magyar ipari vállalatok létesítése körül német tőke és vállalkozási szellem bevonásával, a fennálló életképes magyar vállalatok német vállalkozó szellem érdekelése révén fejlesztése, munkaképességének fokozása és szélesebb piacon való érvényesítése körül.

Kérli a Szövetség Fehérvár városától, hogy elvileg kívánatosnak tartja e Fehérvár területén e tevékenység kifejtését, hogy Fehérvár városa milyen eszközökkel volna hajlandó ipari vállalatok létesítését támogatni?

Konkrétan felteszi a Szövetség a kérdést, hogy milyen előnyöket és kedvezményeket nyújthatnak Fehérvár városa egy hiváló német szakember közreműködésével körülbelül 2-21/2 millió korona magyar és német tőkével létesítendő kötszógyárra számára, amely kb. 600-1000 munkást foglalkoztatna? volna e gyári vállalat céljára legalább ideiglenesen alkalmas már fennálló épület, amelynek megzserzése lehetővé tenné a már is rendelkezésre álló gépi berendezés felállítását és amint a viszonyok engedik, üzem megkezdését.

A városi tanács ma d. e. foglalkozott e kérdéssel és a pénzügyi szakosztály meghallgatása után értesítette a szövetséget, hogy a tervezett ipari vállalatokat legnagyobb örömmel üdvözlő és a Szövetséget e törekvésében támogatásáról biztositja.

Az ipari vállalatok létesítését a város ingyen telek felajánlása, továbbá a villamtelep városi kezelésbe vétele esetén kedvezményes árazszozogatás, végül a Sörház és Kállo malom bérletének letétele után a malom csatorna vízerejének kedvezőbb kihasználása végott a vízenergia átengedésével támogatástná.

Az esetleg létesítendő kötszógyár céljára a Sörházi épületeknek a járványkórház és a szeszgyár által le nem foglalt része ideiglenesen már is alkalmas lenne és miután a szeszgyár előre láthatólag az általa lekötött épületeket a folyó év őszén elhagyja, az új járványkórháznak a háború utáni sür-

gós megépítése által pedig ez a helyiség is felszabadul: a kérdéses telek a víztoró közelsége miatt is kötszörögyár céljaira, illetve ideiglenesen már is a gépi berendezések felállítására és az üzem megkezdésére megfelelő átalakítással felhasználható lenne.

Több lisztet kapunk, 6 kilogrammos havi fejkvóta lesz.

Sok panasz és elégedetlenség tárgya volt a közönség körében az a szűkmarku eljárása a közlemezési miniszteriumnak, amely városunk ellátatlan közönsége számára csak havi 12 vaggon lisztet utalt ki úgy, hogy a havi liszt fejkvótát a városi közellátási hivatal emiatt fejenként havi 4 kgr. liszt felhasználásában volt kénytelen megállapítani. Annál is inkább érthetően s a közlemezési miniszteriumtól a helyzet teljes felraiserésén alapuló volt Székesfehérvár lakosságát szemben a lisztkontingens minimálisban való megállapítása, mert más városok lisztfejkvótája javarészt magasabb volt, mint a miénk.

A közellátási bizottság, a polgármester, főispán nem kímélve a munkát és fáradságot, mindent elkövettek, hogy a közlemezési minisztérium meggyőződik, hogy Székesfehérvárnak nincs dugott lisztje, mindent elrekviráltak, a lakosság nélkül, tehát igazságtalan Székesfehérvár lakosságával szemben a közlemezési hivatal eljárása. A miniszterium helyszínen megjejtett vizsgálattal beigazolták a város igazát. A közlemezési miniszter a mai napon látogatást tett dr. Kerekes Lajos helyettes polgármesterrel, hogy a város lisztkontingensét felemelje.

A közlemezési miniszter ezen rendeletével az eddig havonkénti 12 vaggon lisztkontingens 10 vaggonra emelte fel s már jun. 15-től kezdve kiutalta, átlátatlan elégedést fog kelteni. Jun. 15-től kezdve a hatóság fejenként és havonként 6 kgr. lisztet fog kiutaltatni. Június második felére pótlójeget bocsát ki, a jegyiroda minden ellátatlan 1 kgr. lisztet fog kapni e hó hátra levő részére.

HIREK.

A leánygimnázium új igazgatója Szepessy Géza nyug. díjaztatásával tisztelettelos kerülő felsőbb leányiskolai, illetve leánygimnázium igazgatói állást a városi tanács ma d. e. töltötte be. A tanácsülésen jelen voltak: dr. Kerekes Lajos h. polgármester mint elnök, dr. Kis-teleky Károly t. főjegyző, Polcer Péter, Simon Sándor, Farkas Sándor tanácsosok és Lipcsey Lajos tanácsos, mint előadó. Három pályázó közül Maron István helybeli főreáliskolai tanárt választották meg igazgatónak. Maron kiváló egyéniség, a közel jövőben jóllemezni fogjuk.

— **Értekezlet a napközi otthon ügyében.** A gróf Károlyi József névének alatti létesítendő napközi otthonok érdekében felvilágosító értekezlet lesz a szülők részére 17-én hétfőn délután 6 órakor a vármegyeház nagyertermében. A szülőket ezután hívjuk meg.

— **Esküvő.** Tremkó Ferenc városunk szülötte, tiszafüredi kir. állatorvos, ma tartotta esküvőjét Gyöngyösön Kovács Valér gyógyszerész lányával.

— **Iskolai igazgató bizottság.** A felső kereskedelmi iskola és a kereskedő inasiskola igazgató bizottságát a Kereskedelmi Társulat választmányi ülésén újra megválasztotta. Tagjai a következők lettek: elnök: Wertheim Armin, alelnök: Karl István, gondnok: Klöckner József, tagok: Bernstein Sámuel, Gerő Jakab, dr. Kerekes Lajos (új), Iles Károly (új), Köhler József, dr. Pataki Armin, Pék János, dr. Szabady József, Weisheim Pál, Vörtes József, Weisz Miksa.

— **A katolikus ifjúságért.** A „Szent Imre kör” által „Akké az ifjúság, azé a jövő!” jelövel a katolikus egyetemi és főiskolai ifjúság anyagi felsegélyezésére megindított országos mozgalomra újabb 518 kor. adomány egészített kiállat, a gyűjtés egész eredménye 68657 kor. emelkedett. Az adományok a rendkívül fontos mozgalomra az „Alkotmány” kiadóhivatalához Budapestre küldendő.

— **Halálozás.** Szép Józsefné szül. Madár Erzsébet folyó hó 13-án elhunyt. Temetése ma délután 6 órakor lesz a Szentkereszt temető halottas házában.

Schweiger Ferenc ny. polgári jegyző 59 éves korában, bélsavarádás következtében meghalt. Temetése péntek d. e. 6 órakor lesz az Öreg-utca 13. sz. Szentfiaromság temetőben.

— **Szegedek kórházi ellátása.** A fennállott kereskedelmi betegápoló egyesület kezelsére kiküldött bizottság Wertheim Armin elnöke alatt gyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy a hadikótszóna a kamatokból 1000 Kt jegyez. Felhívja a segédeket, akiket a munkás betegpénztár kórházba utal, hogy a Kereskedelmi Társulattal jelentkezzenek, hogy a kórházi 3. osztály helyett az első ellátási osztályba utalhassák át.

— **Gyilkosság vadászás közben.** Június 9-én Járás Mihály Budapestben lakó fékező kijött a Bicskeihez tartozó Tornyó pusztára és az ott lakó Báder Ádám gépészsegéddel elmentek a tilosba, vadászni akartak lőni. Járás, mint a legelőbb vadász, az igazgatóság hatása alatt a félhomályban feléje közeledő Báder vadnak nézte, rálőtt és el is találta. A szerencsétlen embert súlyos sebével a tatábai kórházba akarták szállítani, utközben, azonban meghalt. Járás ellen megindult az eljárás.

— **A Fejérmegyei Takarékpénztár** tegnap tartott igazgatósági ülésében Wiener Armin igazgatósági tagot, igazgatótanácsosává választotta. Azonkívül az egész tisztikar fizetését a háborús drágaság miatt, megfelelően emelte és lakbéréket is állapított meg.

— **A Ferenc József nőnevelő intézet** polgári iskolájának évszázadnapja h. hó 15-én lesz, fél 10 kor kezdődik. A torna-ünnepélye szerdán délután volt, nagyszámú közönség gyönyörködött a növendékek mutatványaiban, különösen a negyedikesek táncos felvonulása volt kedves látvány. Az ünnepély végén Sréter Mária a növendékek nevében megköszönte a megyéspüspök urnak a kitüntető megjelölését.

— **Beírás.** A helybeli felső kereskedelmi iskolában 1918–1919. iskolai évre a beírások június hó 17., 18. és 19. napján lesznek. A beírás végett a jelzett napokon az igazgatóságnál délelőtt 9–12 óra között lehet jelentkezni. Az igazgatóság.

— **Mikor a tolvajt is meglopják.** A rákosszentmihályi vendéglő és h. hó 8-án felkerekedett és elrúdló Felcsútra törkölypálinkát szerezni. Vett is 5 liert, mellyel gyalogosan visszaindult a bicskei állomásra. Az állomás várótermében délután 3 órakor rendszert nem tartózkodik senki, legfeljebb a déli órákban áthaladó vonatokról leadott gyorsárakat szokták itt elhelyezni. Ez alkalommal is volt a váróterem egyik asztalán 10 kgr. élesztő faladikában. A vendéglős már benn lévén a szerzési munkálatokban, a ládát felnyitotta, és körülbelül másfél kgr. élesztőt csent ki belőle. Az élesztő azonban a vendéglős zsebeit, de különösen félelmét élesztették, kiosont és egy bokor alá rejtette biztonság kedvéért, nehogy a túlságosan megkelt zsebei gyanút keltsenek. Mint ki jól végzett, beállt a váróterembe néz jobbra, néz balra, keresi az 5 liert törkölyt, de hiába, eltűnt, ellopott. Jó, ha te az enyémét, én a tiedet, ismét nekilátozt az élesztős ládának. Már éppen beakarta szegelni, amikor beelőpott Aulik Sándor szolgálattelvő vasúti hivatalnok, a tolvaj mindent nyomában bevalloott és szomorúan adta elő az esetet. Megnézték a bokrot, az élesztőnek lába kelt, ellopott, míg a második szállítmányért ment.

Közben megölték a csendőrt, kik önzébe vették Albert urat, aki azonban kézzel-lábbal tiltakozott ez ellen, álltíva, hogy hisz ő a vesztés, ellopott a törkölyt és élesztőt. Jellemző az eset a bicskei állomás viszonyaira és az erőlködők elhajlására.

— **Jótekonyság.** Stern Ödön tizedes barakkórház, Goldner Lipót tizedes gazdasági hivatal, Glanz Béla Adonyszabolcs és Léderer Jakab 34 Kt adtak a 17. honv. gyalogezred özvegy- és árvaalajpja javára.

Borsos Ferike Vágner Antal föltanító nevenapja alkalmából 5 koronát adományozott az Ottokár hadiárvaaház javára.

Mozi.

Az Apolló igazgatósága közli:

Fekete Lord címen pénteken, szombaton és vasárnap az Apolló színház egy rendkívül érdekfeszítő és látványos detektív történetet mutat be, amely Harry Piel, a legheiresebb filmrendező műhelyéből került ki. Ez a kitűnő detektívdrab abban is elűt a hasonló filmekről, hogy amazoknál már a legelső jelenetektől megkonstruáljuk magunknak az egész mesét,

mig ennél csak az utolsó jelenetnél tudjuk meg a frappáns megoldást. Blóadások kúznapokon 7 és 9 órakor, vasárnap 7 és 9 órakor.

— **Köhögés ellen** kitűnően bevált házszer a Störk-pasztila. Egy doboz ára 150 korona. Kapható: Szűts Róbert Károly királyi léti gyógyszerárban. Tégelyben adandó szeréhez tégelyhiány miatt a tégelyeket tessék magukkal hozni.

Önkéntes árverés.

Alulírott az örökösök megbízásából folyó évi június hó 16-án vasárnap délelőtt 10 órakor ügyvédi irodámban tartandó önkéntes árverésen a legtöbbet ígérnek eladom a székesfehérvári 645. sz. tkvi betétben A + 3. sor 12225. hrszám alatt felvett Kettőshalmi dűlőben fekvő 1 hold 1088 □-ól területű szántót; továbbá a székesfehérvári 883. sz. tkvi betétben A + 1. sor 12510. hrszám alatt felvett Nyul dűlőben fekvő 1 hold 1409 □-ól területű szántót. Az árverési feltételek ügyvédi irodámban megtekinthetők.

Székesfehérvár, 1918. június hó 8-án.

Dr. Molnár János, ügyvéd.

APRÓHIRDETÉSE

Egy háfőszobabútor eladó Ké. György-utca 18.

Egy jó karban levő új ház Kert utca 44. szám alatt eladó.

Kemnitz Tamás világhírű könyveskeje kapható Horváthné és Rónainé papírkereskedésében. Ugyanott kapható Szalézi sz. Ferenc Philothéa-ja.

Aránia-színház

Péntek, szombat, vasárnap, június hó 14, 15 és 16-án:

HENNY PORTEN

.. főszereplésével ..

Óriás ökle.

Dráma 4 felv. I. rész.

Pótkép: 1. Póldi állást keres. 2. A nevelő.

Előadások: 7 és 9 órakor. Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Rendes helytárok.

Apolló-színház.

Péntek, szombat, vasárnap június hó 14, 15 és 16-án:

A milliárdok világa I. rész.

FEKETE LORD.

Rejtélyes detektív történet 5. felv.

Irtó és rendezte:

HARRY PIEL.

Kiegészítő műsor.

Előadások: 7 és 9 órakor. Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.